

УДК 7.01 : 747 : 069.4(477)

Кривуц С. В.

Харьковская государственная академия дизайна и искусств

## РОЛЬ МЕДИАДИЗАЙНА В ФОРМИРОВАНИИ ВЫСТАВОЧНОГО ПРОСТРАНСТВА

**Кривуц С. В. Роль медиадизайна в формировании выставочного пространства.** В статье проведен анализ роли и особенностей формирования дизайна выставочных пространств средствами мультимедийных технологий. Автор приходит к выводу, что среди видового разнообразия выставочной деятельности медиадизайн в условиях современного дизайна представляет одно из приоритетных направлений. Освещены системообразующие факторы самой мультимедийной системы, определено направление ее стратегического развития. На основе представленных фотоматериалов проанализированы основные концепции формирования образов, способные объективно отражать действительность созданной экспозиции. Рассмотренные в статье вопросы диктуют необходимость продолжения исследования для выявления творческих условий, технических возможностей гармоничного объединения всех системообразующих факторов мультимедийных технологий и создания единого визуально-образного мультимедийного языка при формировании дизайна выставочных пространств.

**Ключевые слова:** медиадизайн, выставочное пространство, мультимедийные технологии, концепция, роль, творческие возможности.

**Кривуц С. В. Роль медиадизайну у формуванні виставкового простору.** У статті проведений аналіз ролі та особливостей формування дизайну виставкових просторів засобами мультимедійних технологій. Автор приходить до висновку, що серед різноманіття видів виставкової діяльності медиадизайн в умовах сучасного дизайну представляє один з пріоритетних напрямів. Висвітлено системоутворюючі чинники самої мультимедійної системи, визначено напрям її стратегічного розвитку. На основі наданих фотоматеріалів проаналізовано основні концепції формування образів, здатних об'єктивно відображати дійсність експозиції. Розглянуті в статті питання диктують необхідність продовження дослідження для виявлення творчих умов, технічних можливостей гармонійного об'єднання всіх системоутворюючих чинників мультимедійних технологій та створення єдиної візуально-образної мультимедійної мови при формуванні дизайну виставкових просторів.

**Ключові слова:** медиадизайн, виставковий простір, мультимедійні технології, концепція, роль, творчі можливості.

**Krivuts S. The role of media in shaping the design of the exhibition space.** The article analyzes the role and characteristics of the formation of the design of exhibition spaces by means of multimedia technologies. The author concludes that among the species diversity of exhibition activities the media design in a modern design conditions is one of priority directions. The backbone factors of the multimedia system are illuminated, determined the direction of its strategic development. On the basis of photographs the basic concept of the images formation able to objectively reflect the reality of the represented exposition was analyzed. Besides that, with the help of a professional accents in the exhibition space, highlighting the most important, was identified the principle of changing the perception of the object of the exhibition, was offset a clear division between the author and the audience. Considered in the article questions are dictating the need to continue the research to identify creative environment, technical capabilities of the harmonious union of all systemically important factors of multimedia technologies and development of a common visual-figurative media language in the formation of the design of exhibition spaces.

Through multimedia technology multimedia systems can be optimized in imaginative, meaningful and valuable relations. An important role is assigned to the development of their own multimedia language, which harmoniously combines the technical, creative and value-orienting components. It should also be noted media design system-immanent factors that contribute to the identification of self-regulation mechanisms within the exposure system. These include: the elements that determine which parts make the system itself, a form through which the degree of harmony reveals; function that creates an opportunity to identify the nature of the system as a whole; content that shows its concept, meaning and purposes.

At the moment, the role of media design as a phenomenon of modern culture is actively growing, allowing to identify ways to optimize it to the realities of our time, in which there is formation, development and transformation. It was revealed that in addition to the above factors evaluation criteria of multimedia culture in the exposition system are: scenario, the multimedia language of communication, interface, functionality, ergonomics (usability). In addition, an important role in the formation of the exhibition space with multimedia technology plays a backbone factor, affecting the quality of the interaction between the individual, society and culture. Herewith, the media design of its system-forming factor acts as a means of organizing inter-system dialogue. Also in this regard, when constantly increasing availability of multimedia an important point of forming the design of exhibition spaces on the basis of multimedia technologies is the organization of inter-cultural dialogue for the masses.

Besides that, interactivity brings certain specifics in the formation of temporary composition of the exhibition space. A visitor takes a direct part in it. Herewith interactivity as a unique feature of multimedia technologies fundamentally changes the perception of and interaction with the object of exposure. The work becomes a multi-dimensional, multi-level. This fact demonstrates the need to acquire the skills of directing to create interactive between an exhibition visitor and an object. Multimedia means and technologies determine the nature and direction of modern mass communications, their impact affects to the process of translation of cultural values, as well as the conservation of works of the great

*masters. With globalization, many science museums and institutions face the challenge of visualizing of abstract concepts and the latest scientific achievements. Media Design of exhibition space allows to create a decent exposure, which immerses visitors in the world of researches of multimedia interactive systems, spectacular exhibits and films, interviews, rich of information for visitors of various educational levels.*

**Keywords:** *media design, exhibition space, multimedia technology, the concept, the role, creative possibilities.*

#### **Постановка проблеми. Актуальність.**

В умовах сучасного дизайну одним з основних форм презентації є експозиція виставки. Класифікуючи ознаки видів виставочної діяльності можна виділити найбільш популярні: стаціонарна, передвижна, постійна, тимчасова. Крім цього, виставки бувають: оглядові і тематичні, музейні, немuseumні і т. д. Аналізуючи видову різноманітність виставочної діяльності, слід відзначити, що їх загальною особливістю є тимчасовий характер експонування. Однак, на сьогоднішній день сучасні технології дозволяють продовжити життя експозиції виставки, найбільш оперативно реагувати на актуальну проблему сучасності, привертати нових відвідувачів, розширити спектр експонування. Велике вплив на якісне покращення експонування має розвиток мультимедійних технологій. Питання їх використання викликають великий інтерес, як у фахівців-дизайнерів, так і у кураторів, організаторів виставок.

Зв'язок роботи з науковими і практичними завданнями. Напрямок роботи пов'язаний з планами підготовки фахівців кафедри дизайну інтер'єру Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Різноманітні аспекти специфіки розвитку культури розглядають в своїх роботах А. Кармін [2], С. Махліна [6]. В роботах А. Костиної «Масова культура: аспекти розуміння» [5] і Н. Кириллової «Медіакультура: від модерну до постмодерну» [4] дано аналіз основних понять і термінів, характеризуючих особливості вимог і специфіку розвитку сучасного інформаційного суспільства. В останнє час опубліковано ряд робіт, присвячених проблемі впливу мультимедіа-технологій на носіїв масового свідомості. Даний аспект вивчено наступними авторами: А. Каптеревим [3], А. Соколовим [7]. В роботах А. Соколова «Природа екранного мистецтва» [7] і О. Шлыковой [8] «Культура мультимедіа» розглядаються проблеми взаємозв'язку інформаційного середовища, мультимедійних можливостей і культури суспільства.

Однак в сучасних дослідженнях не розкрито значення медіадизайну, його ролі і впливу на формування концепції виставочного простору, не вивчені особливості використання

мультимедійного дизайну в створенні виставочного простору, як частини складної системи комунікаційної культури суспільства.

**Изложение основного материала исследования.** Широке поширення і постійне розвиток мультимедійних технологій є загальною тенденцією кінця ХХ — початку ХХІ століття. Повсякденною діяльністю великої кількості фахівців стає зберігання, виробництво і передача великих масивів електронної інформації. Медіадизайн, як показує практика, виходить на перше місце серед інших видів виставочної діяльності. Завдяки мультимедійним технологіям можна оптимізувати мультимедійні системи в образному, змістовому і ціннісному відношенні. Велика роль тут відведена розробці власного мультимедійного мови, де гармонічно поєднані технічні, творчі і ціннісно-орієнтуючі складові.

Яскравим прикладом вищесказанного є дизайн мультимедійної виставки «Авангард. Пространство цветів і форм» (19.09.2014 — 28.02.2015, ТРЦ «ART MALL», Київ). Епізоди мультимедійного шоу розкривають мистецтво авангарду в усіх різноманітних жанрах і напрямках. Представлені на виставці роботи видатних художників-авангардистів (Амедео Модільяні, Василь Кандинський, Казимир Малевич і др.) спроектовані на стіни галереї завдяки використанню унікальної технології *A-Sense* (рис. 1–2).

Розглядаючи *технічні можливості* технології *A-Sense* слід сказати, що вони дозволяють до найменших деталей розкрити гамму кольорів і деталі полотен видатних митців мистецтва, представлених на експозиції, передати їх максимально точно. Площина стін галереї повністю сформована екранами, які формують, велике мультимедійне простір довжиною в 200 метрів. На ньому за допомогою 52-х проєкторів демонструються необхідні динамічні зображення високої роздільної здатності: картини видатних європейських художників-авангардистів. Потужний сервер синхронізує звук. Інноваційними *творчими характеристиками*, в даному випадку, є можливості виробництва плоских картин в повній тривимірній об'ємності, при цьому формується реальний, легко сприймаємирний світ з образів персонажів картин. Завдяки точній передачі кольорів і форм, ефектам світла і звуку, відвідувачів оточує атмосфера повного занурення в простір експозиції. Крім цього, анімація дозволяє оживити представлені на виставці гротескні персонажі Ернста Кірхнера, а тривимірне моделювання сприяє огляду в самих несподіваних ракурсах робіт В. Кандинського, К. Малевича, Амедео Модільяні і др. Навчальний розповідь про характерні риси стилів і напрямків мистецтва

авангарда, представлених на мультимедійній виставці, музика (інтерпретації відомих класических творів, легкий джаз і сучасні динамічні композиції) дозволяють без зусиль орієнтуватися в тому, що відбувається на екранах, а також сприяють формуванню стійких ціннісно-орієнтувальних складових.

Таким чином, можна відзначити імманентно присутні медіадизайну системообразуючі фактори, які сприяють виявленню механізмів саморегуляції всередині системи експонування. К ним слід віднести: 1) елементи, що визначають, які частини входять до самої системи; 2) форму, за допомогою якої виявляється ступінь гармонічності; 3) функцію, що створює можливість виявити характер дії системи в цілому; 4) зміст, який показує її концепцію, сенс і цілі.

В даний момент роль медіадизайна як феномена сучасної культури активно зростає, що дозволяє намечати шляхи його оптимізації з урахуванням реалій сучасності. Як свідчать матеріали дослідження, крім вищевказаних факторів критеріями оцінки мультимедійної культури в системі експозиції виставки є: сценарій, мультимедійний мовний зв'язок, інтерфейс, функціональність, ергономічність (юзабіліті). Крім цього, важливу роль при формуванні виставочного простору з використанням мультимедійних технологій грає системообразуючий фактор, який впливає на якість взаємодії людини, суспільства і культури. При цьому медіадизайн по своїх системообразуючих факторам виступає як засіб організації міжсистемного діалогу. Також в цій зв'язці, коли постійно зростає доступність засобів мультимедіа, важливим моментом формування медіадизайна виставочних просторів є організація міжкультурного діалогу для широкіх мас населення.

Мультимедійна виставка «Золотий вік російського авангарда» (Рис. 3–4), проведена в рамках Перехрестного Року культури Великої Британії і Росії (2014) демонструє ефективний зв'язок між класическим мистецтвом і сучасними засобами зображення в розв'язанні дизайну виставочного простору. Використовуючи інноваційний підхід для показу історії образотворчого мистецтва, автори проекту — художник-кінорежисер Пітер Грінуем (Велика Британія) і Саскія Боддеке (Нідерланди), створюють нову візуальність і нові способи образного пізнання світу культури і мистецтва. Завдяки можливостям мультимедійних технологій дизайнери «оживили» більше тисячі шедеврів російського авангарда, продемонстрували широкій аудиторії цифрові репліки найяскравіших творів і, створивши ефект реалізму, погрузили відвідувачів в контекст епохи. «Чорний квадрат» Малевича лег в основу концепції виставки і став її центральною метафорою. На квадратних екранах ця картина розпадається на частини або застигає нерухомо, поки герої виставки

говорять про життя, любов, мистецтво, шляхи художника і поета, біль і революції. Для реалізації концепції виставки автори використали багатейший досвід роботи компанії *Barco* в сфері сценічних і виставочних інсталяцій. Компанія, яка є світовим експертом в області технологій візуалізації, представила організаторам виставки проекти *Barco*, які мають високу яскравість в 20 000 лм і завдяки цьому створюють на екранах максимально реалістичне зображення з високим роздільним і точним кольоровим відтворенням. Комбінація системообразуючих факторів: кінематографа, анімації, 3D-технологій — дозволило авторам створити єдине виставочне творіння, яке залучає відвідувача в простір експозиції.

Таким чином, використання мультимедійної системи в формуванні дизайну виставки «Золотий вік російського авангарда» сприяло розв'язанню складних завдань: радіо-, кіно-, телевізійних, комп'ютерних. Слід відзначити, що сукупність засобів і технологій, які мають найбільш потужний вплив на відвідувача за рахунок аудіо-візуальних образів, які об'єднують текст, графіку, анімацію, відео, мову — мають широкіший охоплення самої різноманітної цільової аудиторії. Крім того, відвідувач з пасивного глядача перетворюється в співтворця мультимедійного виставочного творіння. Автор проекту, професійно володіючи засобами художньої виразності, гармонічно поєднують статичну і динамічну інформацію. Здатність працювати з просторово-часовою композицією дозволило організаторам виставки розв'язати питання зв'язку зі швидкістю зміни образів, нелінійного монтажу; гри з ритмом і темпом повествовання в мультимедійній віртуальній середі, де часова складова більш стиснута, а її швидкість в багато разів більша, ніж в реальності. Крім того, визначену специфіку в формуванні часової композиції виставочного простору вносить інтерактивність. Відвідувач бере в ній безпосереднє участь.

Мультимедійні засоби і технології визначають характер і спрямованість сучасних масових комунікацій, їх вплив відбивається на процесах трансляції цінностей культури, а також в питаннях збереження творів великих майстрів. Підтвердженням сказаного вище є виставка «Ренесанс: епоха геніїв», яка проходила в Києві. Завдяки мультимедійним технологіям в єдиному виставочному просторі зібрані образи найбільш значущих шедеврів десяти найвідоміших Майстрів епохи Відродження (Рис. 5). Картини, які знаходяться в багатьох музеях різних країн світу, представлені глядачеві в формі мультимедійної постановки, що складається з епізодів, кожен з яких присвячений творчості одного з геніїв Ренесансу.

Як відомо, більшість шедеврів майстрів Ренесансу в оригіналі мають невеликі розміри.

Рис. 1-2. Дизайн мультимедійної виставки «Авангард. Пространство цветов и форм» (Київ, 2015)

Возможности медиадизайна позволяют раскрыть концепцию выставки таким образом, что эти работы можно увидеть в размерах вдвое превышающих человеческий рост, что позволяет рассмотреть детали, оценить технику исполнения произведения и прочувствовать неповторимый стиль того или иного Мастера. При этом интерактивность, являющаяся уникальным свойством мультимедийных технологий, принципиально меняет восприятие и взаимодействие с объектом экспонирования. Произведение становится многомерным, многоуровневым.

В условиях глобализации многие научные музеи и институты сталкиваются с проблемой визуализации абстрактных понятий и новейших научных достижений. Медиадизайн выставочного пространства позволяет создать из мультимедийных интерактивных комплексов, эффектных экспонатов и фильмов-интервью, насыщенных информацией для посетителей различного образовательного уровня достойную экспозицию, которая погружает посетителей в мир научных исследований. Посетители совершают путешествия в разные измерения, познают механизмы социальной адаптации человека, знакомятся с биохимическими процессами в растениях и мозге человека, узнают о турбулентных потоках, возникающих при образовании облаков. Сориентироваться в мире современных научных исследований помогает электронный путеводитель по выставке, предлагающий много информации (рис. 6).

Выставка «Научный туннель Макса Планка» создана при поддержке Министерства иностранных дел Германии, Союза учредителей фондов для развития науки в Германии, а также концернов *Siemens* и *Volkswagen*. Выставочный проект «Научный туннель», созданный на основе мультимедийных технологий, существует уже двенадцать лет. Предыдущие версии выставки посетили миллионы человек на четырех континентах. Следует отметить, что данный пример демонстрирует взаимодействие двух систем: мультимедийных технологий и дизайна, что позволяет не только объединить системообразующие факторы самой технологии мультимедиа, но и определить направление формирования медиадизайна данного выставочного пространства в целом. Как показал материал исследования, для реализации вышеназванных задач



Рис. 3-4. мультимедійна виставка «Золотой век русского авангарда», 2014



Рис. 5. Мультимедійна виставка «Ренесанс: епоха геніїв», Київ



Рис. 6. Мультимедійна виставка «Научный туннель Макса Планка»

необходимо було визначити логіку побудови концепції виставочного простору, професійно розставити акценти в створенні необхідних образів, здатних об'єктивно і доступно відобразити необхідну інформацію.

**Висновки.** Аналіз особливостей і характеристик розвитку медіадизайну в формуванні сучасного виставочного простору показав, що під мультимедійною системою розуміється наявність наступних елементів: радіо-, кіно-, телевізійних і комп'ютерних каналів, здатних охопити найрізноманітнішу цільову аудиторію. Роль впливу медіадизайну на формування ціннісних орієнтирів сучасного суспільства величезна. Мультимедійні засоби і технології з їх аудіовізуальною образністю мають колосальний потенціал у плані збереження і трансляції цінностей мистецтва і науки. Особливо слід підкреслити, що тільки гармонічне, цілісне поєднання мультимедійної системи з професійним рішенням дизайну виставочного простору дозволяє на сучасному етапі змінити принцип сприйняття виставочного об'єкта, а також нівелювати чітке розмежування між автором і глядачем.

**Перспективи подальших досліджень** спрямовані на вивчення авторських підходів у створенні виставочних просторів, сформованих за допомогою мультимедійних технологій.

#### Література:

1. Астафьева О. Н. Медиакультура и некоторые принципы формирования информационно-коммуникативного пространства / О. Н. Астафьева // Медиакультура новой России: материалы Междунар. науч. конференции. — Екатеринбург; М.: Академ, проект, 2007. — Т. 2. — С. 9–26.
2. Кармин А. С. Культурология / А. Кармин. — [2-е изд., перераб. и доп.]. — СПб.: Лань, 2003. — 928 с.
3. Каптерев А. И. Мультимедиа как социокультурный феномен / А. И. Каптерев. — М.: Профиздат, 2002. — 224 с.
4. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н. Кириллова. — М.: Академический Проект, 2006. — 448 с.
5. Костина А. В. Массовая культура: аспекты понимания / А. Костина // Знание. Понимание. Умение. — 2006. — № 1. — С. 28.
6. Махлина С. Т. Семиотика культуры повседневности / С. Махлина. — СПб.: Алтея, 2009. — 232 с.
7. Соколов А. Г. Природа экранного творчества. Психологические закономерности / А. Г. Соколов; ред. Э. С. Мороз. — [2-е изд.]. — М.: Изд. А. Дворников, 2004. — 275 с.: ил.
8. Шлыкова О. Культура мультимедиа / О. Шлыкова. — М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. — 415 с.